

ปาฐกถาของนายปรีดี พนมยงค์

เรื่อง

“อนาคตของประเทศไทยควรดำเนินไปในรูปใด”

ในการชุมนุมสมัชชาที่สามัคคีสมาคม (สมาคมนักเขียนไทย) ประเทศอังกฤษ

เมื่อวันเสาร์ที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๑๒

และ

ข้อสังเกตของนายปรีดี พนมยงค์

เกี่ยวกับ

“เอกภาพของชาติกับประชาธิปไตย”

319/31

นายปราโมทย์ พึ่งสุนทร ผู้จัดพิมพ์

ครั้งที่ ๑

กุมภาพันธ์ ๒๕๑๒

ปาฐกถาของนายปรีดี พนมยงค์

เรื่อง

“อนาคตของประเทศไทยควรดำเนินไปในรูปใด”

ในการชุมนุมสนทนาที่สามัคคีสมาคม (สมาคมนักเรียนไทย) ประเทศอังกฤษ

เมื่อวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๑๖

และ

ข้อสังเกตของนายปรีดี พนมยงค์

เกี่ยวกับ

“เอกภาพของชาติกับประชาธิปไตย”

นายปราโมทย์ พึ่งสุนทร ผู้จัดพิมพ์
ครั้งที่ ๑

กุมภาพันธ์ ๒๕๑๖

ปาฐกถาของนายปรีดี พนมยงค์

ในการชุมนุมสนทนาที่สามัคคีสมาคม (สมาคมนักเรียนไทย)

ประเทศอังกฤษ

เมื่อวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๑๖

สวัสดี ท่านทั้งหลาย

ผมขอขอบคุณท่านสถานายก, ท่านกรรมการ, และท่านสมาชิก
สามัคคีสมาคมที่เชิญผมและภรรยามางานประชุมประจำปีของสมาคม
ครั้งนี้ และขอขอบคุณทุกท่านที่ทำให้เกียรติมาฟังปาฐกถาและมาร่วม
สนทนากับผมในวันนี้

ท่านสถานายกได้มีจดหมายแจ้งให้ผมทราบว่าสนทนากรรมการ
ขอให้ผมแสดงปาฐกถาในหัวข้อว่า “อนาคตของประเทศไทย
ควรดำเนินไปในรูปใด” และท่านได้แจ้งเป็นวาทะของท่านด้วยว่า
“สิ่งที่สำคัญมากและเป็นที่ต้องการคือการได้มีโอกาสซักถามท่าน (ซึ่ง
หมายถึงผม) ในปัญหาต่างๆ โดยไม่จำกัดหัวข้อ” ผมมีความยินดี
ที่จะสนองศรัทธาเท่าที่จะทำได้ แต่ก็จำเป็นต้องขอความเห็นใจไว้ล่วงหน้า
ว่าในบรรดาเรื่องที่ท่านจะซักถามผมนั้น อาจมีเรื่องที่ผมไม่รู้หรือเกิน
สติปัญญาของผม ผมก็ต้องขอผลัดคำตอบไว้ในโอกาสหน้าภายหลังที่
ผมได้ค้นคว้าศึกษาเสียก่อน และอาจมีบางเรื่องที่ผมรู้แต่เพียงผิวเข้า
ลักษณะของคำพังเพยโบราณว่าเป็นเรื่องที่พูดไม่ออกบอกไม่ได้ ผมก็

ต้องขอผลักดันไปในโอกาสที่สถานการณ์อำนวยให้พูดออกบอกรได้ ถ้าหากโอกาสนั้นยังไม่เกิดขึ้นในอายุขัยของผม แต่ประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติมิได้หยุดขงักลงภายในอายุขัยของคนใดหรือเหล่าชนใด คือประวัติศาสตร์จะต้องดำเนินต่อไปในอนาคตโดยไม่มีสิ้นสุด ดังนั้นผมขอฝากไว้แก่ท่านและชนรุ่นหลังที่ต้องการสัจจะช่วยตอบให้ด้วย

เพื่อสงวนเวลาไว้สำหรับโอกาสซักถามปัญหา ผมจึงขอกล่าวพอสังเขปถึงความตามหัวข้อปาฐกถา ซึ่งอันที่จริงเป็นเรื่องกว้างขวางพิสดารมากเกี่ยวกับรูปแห่งระบบเศรษฐกิจ, ระบบการเมือง, และทัศนะสังคม ท่านก็ย่อมเห็นได้ว่า ถ้าจะกล่าวให้ละเอียดถึงเรื่องต่างๆ เหล่านี้ต้องใช้เวลามาก

ในสังคมที่มนุษย์มีฐานะและวิถีดำรงชีพแตกต่างกัน ความขัดแย้งย่อมมีขึ้นระหว่างจำพวกต่างๆ หรือชนชั้นวรรณะต่างๆ ของสังคมในปัญหาดังกล่าว ตามปกตินี้ คนจำนวนส่วนข้างน้อยของสังคมซึ่งเป็นผู้กุมอำนาจเศรษฐกิจ อำนาจการเมือง มีอิทธิพลทางทัศนะสังคมทำให้มีจิตใจเป็นไปตามอำนาจเศรษฐกิจการเมืองนั้น รวมทั้งบุคคลที่อาศัยหาประโยชน์จากผู้กุมอำนาจและมีอิทธิพลชนิดนี้ก็พอใจในระบบสังคมเท่าที่เป็นอยู่ ถ้าหากจะเปลี่ยนแปลงบ้างก็เพื่อให้ฐานะเศรษฐกิจการเมืองและอิทธิพลทางจิตใจนั้นมั่นคงและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ยกเว้นผู้หมองการไกลเห็นกฎแห่งความเป็นอนิจจังว่าระบบเพื่อประโยชน์ของชนจำนวนน้อยจะคงอยู่ชั่วกัลปาวสานไม่ได้ คืออนาคตจะต้องเป็นของราษฎรซึ่งเป็นพลเมืองส่วนข้างมาก ส่วนราษฎรซึ่งเป็น

พลเมืองจำนวนส่วนข้างมากของสังคม คือผู้ไร้สมบัติ, ชาวนายากจน, ผู้มีทุนน้อย, รวมทั้งนายทุนที่รักชาติซึ่งมิได้คิดเอาแต่ประโยชน์ส่วนตัว หรือส่วนของวรรณะพวกตนเป็นตงแต่ก็ต้องการระบบสังคมใหม่ที่จะช่วยความเป็นอยู่ของพลเมืองส่วนข้างมากให้ดีขึ้น คอมมูนระบบการเมืองที่สอดคล้องเสมอกับพลังการผลิตทางเศรษฐกิจของสังคมเพื่อให้การเบียดเบียนหมดไปหรือลดน้อยลงไปมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ แต่ในบรรดาพลเมืองส่วนข้างมากของสังคมนั้นที่แม้ตามสภาพหรือฐานะถูกเบียดเบียนจากคนจำนวนส่วนข้างน้อยแต่ยังไม่เกิดจิตสำนึกเช่นนั้น เพราะความเคยชินต่อการถูกเบียดเบียนมาช้านานหรือเพราะตกอยู่ภายใต้อิทธิพลแห่งทัศนคติสังคมที่ทำให้เกิดสภาพทางจิตพอใจในระบบเศรษฐกิจและการเมืองเท่าที่เป็นอยู่ อย่างไรก็ตามราษฎรที่เป็นพลเมืองส่วนข้างมากนั้นแม้จะยังไม่แสดงความต้องการให้ประจักษ์ชัดแจ้ง แต่ก็เป็นพลังงัยบที่พร้อมต้อนรับระบบที่ทำให้ความเป็นอยู่ของเขาดีขึ้น

สังคมจะดำรงอยู่ได้ก็โดยมวลราษฎร ดังนั้นระบบของสังคมที่จะทำให้มวลราษฎรมีพลังผลักดันให้สังคมก้าวหน้าก็กระบวนประชาธิปไตยซึ่งท่านย่อมได้ยินหรือบางท่านอาจเคยพูดหรือเคยเรียกร้องที่จะให้ประเทศไทยมีระบบประชาธิปไตย ท่านย่อมรู้ความหมายของคำนี้และผมเคยกล่าวไว้แล้วในที่หลายแห่งคือหมายถึงระบบที่ประชาชนหรือมวลราษฎรมีอธิปไตยตามมูลศัพท์คือ “ประชา” สันธิกับ “อธิปไตย”

ผมได้กล่าวแล้วว่ารูปของสังคมใด ๆ นั้น ย่อมประกอบด้วยระบบเศรษฐกิจ, การเมือง, ทศนะสังคม ดังนั้นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์จึงต้องประกอบด้วยประชาธิปไตยทางเศรษฐกิจ, ประชาธิปไตยทางการเมือง, ทศนะสังคมที่เป็นประชาธิปไตยซึ่งเป็นหลักนำทางจิตใจ

การมีระบบประชาธิปไตยทางการเมืองเท่านั้นแม้จะเป็นประโยชน์แก่ราษฎรส่วนมากดีกว่าไม่มีระบบประชาธิปไตยทางการเมืองเลยก็จริงอยู่ แต่ถ้าไม่มีระบบประชาธิปไตยทางเศรษฐกิจด้วยแล้วราษฎรส่วนมากก็ไม่มีโอกาสในทางปฏิบัติที่จะใช้สิทธิประชาธิปไตยได้ เพราะคนส่วนน้อยที่กุมอำนาจเศรษฐกิจอยู่ในมือย่อมมีโอกาสดีกว่าในการใช้สิทธิประชาธิปไตยทางการเมือง ขอให้ดูตัวอย่างการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรของหลายประเทศที่ไม่มีประชาธิปไตยทางเศรษฐกิจนั้น พวกของผู้กุมอำนาจทางเศรษฐกิจสามารถทุ่มเทเงินมาใช้จ่ายได้รับเลือกตั้งเข้ามาอยู่ในรัฐสภายิ่งกว่าผู้มีความสามารถทางการเมืองแต่ไม่มีทุนมาลงในการเลือกตั้ง ในกรณีเช่นนี้อำนาจทางการเมืองก็ตกอยู่ในมือของผู้กุมอำนาจทางเศรษฐกิจซึ่งสามารถใช้อำนาจทางการเมืองดลบันดาลให้เศรษฐกิจเป็นไปตามความประสงค์ของตนและพวกของตนที่เป็นคนจำนวนส่วนข้างน้อยของสังคม

สังคมของมนุษย์จะดำเนินไปสู่รูปใดนั้นก็โดยความเคลื่อนไหวของมนุษย์ในสังคมนั้น ๆ มนุษย์จะสามารถผลักดันให้สังคมก้าวหน้า

ไปสู่ระบบประชาธิปไตยทั้งในทางเศรษฐกิจและการเมืองได้นั้น จำ
ต้องมีทักษะสังคมที่เป็นประชาธิปไตยยึดถือเป็นหลักนำในการดำเนิน
กิจกรรมทางสังคม ถ้าหากผู้ใดต้องการระบบประชาธิปไตยสมบูรณ์
หรือแม้แต่ต้องการเพียงระบบประชาธิปไตยทางการเมือง แต่ยึดถือ
ทักษะทางสังคมที่ไม่ใช่ประชาธิปไตยเป็นหลักนำแล้วก็จะยอมดำเนินกิจ
กรรมไปตามแนวทางที่ไม่อาจเข้าสู่ระบบประชาธิปไตยตามความต้องการ
นั้นได้ อะไรคือทักษะประชาธิปไตยทางสังคมนั้นก็ปัญหาที่
ต้องพิจารณาค้นคว้าทั้งทางทฤษฎีและทางปฏิบัติซึ่งย่อมพิสูจน์จากผล
แห่งการดำเนินทักษะที่ยึดถือ นั่นคือถ้าทักษะนั้นนำไปสู่การปฏิบัติที่
บังเกิดผลให้สังคมมีระบบประชาธิปไตยสมบูรณ์หรือแม้แต่ว่าระบบประ
ชาธิปไตยทางการเมืองเป็นเบื้องต้นแล้ว ทักษะนั้นก็อยู่ในจำพวก
ประชาธิปไตย ถ้าไม่บังเกิดผลดังกล่าวก็สมควรวิเคราะห์พิจารณาว่า
ทักษะนั้นขัดต่อความเป็นประชาธิปไตยและเป็นทักษะที่สนับสนุนให้
ระบบที่ไม่ใช่ประชาธิปไตยดำรงคงอยู่ได้ครบเท่าที่ทักษะนั้นยังมีอิทธิ
พลอยู่ในสังคม ผมจึงขอมอบให้ท่านทั้งหลายค่อย ๆ หาเวลาตรึกตรอง
แล้ววินิจฉัยเพื่อแสวงหาทักษะที่เป็นประชาธิปไตยทางสังคมเป็น
หลักนำ

ส่วนระบบประชาธิปไตยทางการเมืองโดยเฉพาะนั้นเกี่ยวกับ
ระบบอำนาจรัฐที่ราษฎรมีสสิทธิในการใช้อำนาจรัฐนั้นมากน้อยเพียงใด
เรื่องเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญที่เป็นแม่บทและกฎหมายเลอกลงนอกกฎหมาย
เกี่ยวกับระบบบริหารและระบบตุลาการ ระบบประชาธิปไตยทาง

การเมืองที่เป็นรูปแบบประชาธิปไตยที่สุดคือระบบที่ราษฎรทั้งปวงใน
 สังคมนั้นมีสิทธิออกเสียงบัญญัติกฎหมายได้โดยตรงไม่ใช่ผ่านทางผู้-
 แทนราษฎร ระบบประชาธิปไตยชนิดนี้ย่อมทำได้ในประเทศเล็ก ๆ
 ที่มีพลเมืองไม่มาก อาทิในสมัยพุทธกาลมีรัฐหนึ่งชื่อว่า “**สักกชนบท**”
 ซึ่งสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรสได้ทรงอธิบายไว้
 ในหนังสือพุทธประวัติว่าสักกชนบทนี้ปกครองโดย “**สามัคคีธรรม**”
 ไม่มีพระราชา การที่ราษฎรในรัฐนั้นใช้อำนาจอธิปไตยได้โดยตรงเพราะ
 รัฐนั้นมีพลเมืองน้อย ในปัจจุบันนี้ก็ยังมียุติ หรือ canton เล็ก ๆ ใน
 สมาพันธรัฐสวิสเซอร์แลนด์ เช่น Appenzell ซึ่งมีพลเมืองรวมทั้งเด็ก
 ผู้ใหญ่ประมาณ ๑๐,๐๐๐ คน มีผู้บรรลุนิติภาวะที่มีสิทธิออกเสียงไม่กั-
 พันคน ผู้มีสิทธิออกเสียงของรัฐนั้นมาประชุมกันในท้องสนามเพื่อลง
 มติโดยตรงในร่างกฎหมายใด ๆ ได้ แต่ในประเทศที่มีพลเมืองหลาย
 หมื่นหลายแสนหลายล้านคนก็เป็นการพ้นวิสัยที่จะนัดประชุมราษฎร
 ทั้งปวงให้มาลงมติในร่างกฎหมายใด ๆ โดยตรงได้ ฉะนั้นจึงจำต้องมี
 ระบบเลือกตั้งผู้แทนราษฎรให้มาใช้สิทธิแทนราษฎร ปัญหาระบบการ
 เมืองประชาธิปไตยโดยผ่านทางผู้แทนราษฎรนี้มีข้ออยู่ที่ว่ารูปภายนอกมี
 รัฐสภาอันประกอบด้วยผู้แทนที่ได้รับเลือกตั้งจากราษฎร แต่ยังคงต้อง
 พิจารณาถึงระบบการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรว่าในทางปฏิบัติ ราษฎรได้มี
 โอกาสออกเสียงเสมอภาคกันและมีความสะดวกเพียงใด ท่านที่อยู่ใน
 ประเทศอังกฤษซึ่งถือว่าเป็นแม่แห่งระบบประชาธิปไตยทางรัฐสภานั้น

ย่อมเห็นว่าระบบเลือกตั้งผู้แทนราษฎรของอังกฤษมีความเป็นประชาธิปไตยพอควร อาทิ เขาแบ่งเขตเลือกตั้งเขตต่างๆ เพื่อเลือกตั้งผู้แทนราษฎรคนหนึ่งเท่านั้นและมีหน่วยลงคะแนนไว้มากพอที่ผู้มีสิทธิออกเสียงจะเดินมาลงคะแนนได้โดยไม่เสียเวลาอันจะทำให้เกิดเบื่อหน่าย แต่ในประเทศไทยภายหลังรัฐประหาร ๘ พ.ย. ๒๔๙๐ ซึ่งบางคราวได้มีการเลือกตั้งผู้แทนราษฎร แต่ใช้วิธีถือเอาเขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้งโดยมิได้แยกออกเป็นหลายเขตในจังหวัดที่มีพลเมืองมาก ส่วนจำนวนผู้แทนราษฎรที่แต่ละจังหวัดจะพึงมีได้นั้น ให้คำนวณตามจำนวนพลเมือง ๑๕๐,๐๐๐ คนต่อผู้แทนราษฎร ๑ คน ดังนั้นจังหวัดที่มีพลเมืองน้อยกว่า ๑๕๐,๐๐๐ คน เช่นจังหวัดระนองก็มีผู้แทนราษฎรได้เพียงคนเดียว ส่วนจังหวัดที่มีพลเมืองมาก เช่นจังหวัดพระนครก็มีผู้แทนราษฎรได้ ๕ คน เมื่อพ.ศ. ๒๔๙๑ ดังนั้นความไม่เสมอภาคหรือความไม่เป็นประชาธิปไตยจึงเกิดขึ้นระหว่างราษฎรไทยในจังหวัดต่างๆ เช่นราษฎรระนองมีสิทธิเลือกผู้แทนได้คนเดียว ส่วนราษฎรจังหวัดพระนครมีสิทธิเลือกผู้แทนได้ ๕ คน เหตุผลที่อาจมีหลายอย่างทั้งไม่ขึ้น แต่เราก็ค้นเห็นว่าเมื่อราษฎรไม่มีความเสมอภาคกันเช่นนั้นแล้วก็จะเรียกว่าระบบประชาธิปไตยไม่ได้ นอกจากนั้นยังมีหน่วยเลือกตั้งที่อยู่ห่างไกลกันจึงไม่สะดวกแก่การที่ราษฎรมาลงคะแนนได้ทั่วถึง เป็นเหตุให้ราษฎรที่มาลงคะแนนน้อยมากและเป็นเหตุให้ราษฎรไทยเป็นส่วนรวมถูกกล่าวหาเพื่อเป็นข้ออ้างว่ายังไม่พร้อมที่จะรับความเป็นประชาธิปไตย

แต่อันที่จริงราษฎรไทยนิยมความเป็นประชาธิปไตยมาแต่โบราณกาลแล้ว อาทิในสมัยก่อนเมื่อสมภารวัดใดในชนบทว่างลงก็มีการประชุมพระในวัดและราษฎรในหมู่บ้านเลือกสมภาร ผู้ใหญ่บ้านว่างลงก็ประชุมราษฎรเลือกผู้ใหญ่บ้านซึ่งราษฎรส่วนมากก็มาประชุมกันโดยไม่ต้องเดินทางมาหน่วยเลือกตั้งที่ห่างไกล ดังนั้นระบบการเมืองที่จะเป็นประชาธิปไตยได้ก็จำเป็นต้องมีรัฐธรรมนูญ วิธีเลือกตั้งซึ่งให้ราษฎรมีสื่อออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนราษฎรได้เสมอภาคกัน และมีความสะดวกในการออกเสียงได้ในทางปฏิบัติ อีกทั้งจะต้องมีระบบที่ฝ่ายบริหารจำเป็นต้องปฏิบัติเพื่อราษฎรอย่างแท้จริง และระบบที่ฝ่ายตุลาการจำเป็นต้องมีอิสระและดำรงไว้ซึ่งความเที่ยงธรรม บัญญัติแห่งระบบประชาธิปไตยทางการเมืองนั้นมีความพิสดารมาก ผมจึงขอให้ท่านทั้งหลายที่สนใจหาโอกาสศึกษาค้นคว้าต่อไป ผมขอฝากข้อสังเกตไว้อีกเล็กน้อยว่าท่านอาจได้ยินวาทะของบางคนว่า ระบบประชาธิปไตยในอนาคตของประเทศไทยนั้นจะต้องเป็นประชาธิปไตยอย่างไทยๆ วาทะนี้ฟังดูแล้วน่าเลื่อมใสถ้าผู้กล่าวปราศรัยอย่างจริงใจให้ระบบการเมืองของไทยเหมาะสมแก่สภาพท้องถิ่นกาลสมัยของมวลราษฎรไทย แต่ก็ควรพิจารณาว่าคำที่ว่าอย่างไทยๆ นั้น ขอย้ำให้เหมาะสมเพียงแต่เฉพาะคนไทยส่วนน้อยของสังคมเท่านั้น

บัดนี้ผมขอเข้าสู่ปัญหาในระบบประชาธิปไตยทางเศรษฐกิจซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของสังคม

ระบบประชาธิปไตยทางเศรษฐกิจนั้นไม่หมายถึงระบบที่บางคนกล่าวว่าใช้วิธีการบริโภคนัยเงินทองของทุกคนในสังคมแล้วเอามาแบ่งเฉลี่ยเท่าๆ กัน ถ้าหากเป็นระบบตามวิธีการนี้ ระบบนั้นก็ไม่ใช่ประชาธิปไตยทางเศรษฐกิจเพราะมิใช่ระบบที่เป็นธรรมคือคนที่ไม่ทำงานหรือทำงานอย่างเกียจคร้านก็จะได้ส่วนแบ่งเท่ากับคนที่ทำงานด้วยความอุตสาหะ และจะนำไปสู่ความเสื่อมโทรมทางเศรษฐกิจของสังคม ระบบประชาธิปไตยทางเศรษฐกิจหมายถึงราษฎรส่วนมากของสังคมต้องไม่ตกเป็นทาสของคนจำนวนส่วนข้างน้อยที่อาศัยอำนาจผูกขาดเศรษฐกิจของสังคม และราษฎรทั้งปวงจะต้องร่วมมือกันฉันท์พี่น้องออกแรงกายหรือแรงสมองตามความสามารถเพื่อผลิตสิ่งอุปโภคและบริโภคให้สมบูรณ์ ครั้นแล้วแต่ละคนก็จะได้รับผลด้วยความเป็นธรรมตามส่วนแรงงานทางกายหรือทางสมองที่ตนได้กระทำ ผู้ใดออกแรงงานมากก็ได้มาก ผู้ใดออกแรงงานน้อยก็ได้น้อย

ในขณะที่ราษฎรไทยส่วนมากมีความอัศจรรย์แคลนทางเศรษฐกิจอยู่ ประการว่าในประเทศไทยได้มีผู้กล่าวมาจนถึงการแก้ปัญหาเศรษฐกิจโดยวิธีสังคมนิยม เมื่อไม่นานมานี้ผมได้อ่านข่าวหนังสือพิมพ์ว่าท่านผู้เกียรติจำนวนหนึ่งได้อภิปรายกันถึงความดีของระบบสังคมนิยม ข่าวหนังสือพิมพ์ว่า ท่านผู้อภิปรายสรุปว่าสังคมนิยมนี้ดี แต่ทำไม่ได้สำหรับประเทศไทย ในฐานะนักประชาธิปไตยเราก็ต้องรับฟังความเห็นทุกๆ ด้านก็ควรทั้งด้านที่ทำได้และทำไม่ได้

ในประเทศไทย ครั้นแล้วจึงนำมาวินิจฉัยว่าระบบสังคมนิยมไม่มีทางทำได้เลยในประเทศไทยโดยปล่อยให้ชนส่วนน้อยในสังคมกุมอำนาจเศรษฐกิจของชาติไว้ต่อไป หรืออาจมีระบบสังคมชนิดใดสามารถทำได้ในประเทศไทยที่จะช่วยให้เกิดระบบประชาธิปไตยทางเศรษฐกิจ

เมื่อประมาณ ๑ ปีเศษมาแล้ว ได้มีพระองค์เจ้าองค์หนึ่งเสด็จมาเยี่ยมผมที่ซานเมืองปารีส ท่านมีความเห็นว่าสังคมนิยมเคยทำได้ในเมืองไทยเช่นพระมหากษัตริย์สมัยกรุงศรีอยุธยาได้จัดสำเภาไปค้าขายในต่างประเทศ เรื่องนี้ความจริงตามที่พระองค์เจ้านั้นมีความเห็นเพราะในกฎหมายว่าด้วยศักดินาพลเรือนที่ตราขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยา นั้น พระมหากษัตริย์ที่ทรงปรีชาสามารถได้บัญญัติให้เจ้าหน้าที่เรือสำเภาของพระองค์เป็นขุนนางดำรงฐานะศักดินาจำนวนกี่ไร่ตามลำดับรวมทั้งตำแหน่งที่ท่านเรียกทับศัพท์จีน “จิงไต้” คือคนทำครัวในเรือสำเภา ก็มีศักดินา แสดงว่าพนักงานการค้าหรือวิสาหกิจของรัฐภายใต้พระมหากษัตริย์นั้นเป็นพนักงานของสังคมนิยมชนิดหนึ่ง

ระบบสังคมนิยมนี้มีมากมายหลายชนิดซึ่งในวิชาว่าด้วยลัทธิเศรษฐกิจกล่าวไว้ว่ามีประมาณกว่า ๘๐ ชนิด ถ้าจะรวมเป็นประเภทใหญ่ๆ คือประเภทปฐมกาลเมื่อครั้งมนุษยชาติอยู่ในระบบปฐมสหการ ซึ่งในสมัยนั้นยังไม่มีเอกชนผูกขาดตัดตอนที่ดินเป็นส่วนของตน ประเภทสังคมนิยมตามทำนองของปลาโต ประเภทสังคมนิยมศักดินาที่เจ้าศักดินาดำเนินวิสาหกิจส่วนรวมเอามาเป็นของตน ประเภทสังคม

นิยมของผู้มีทุนน้อย ประเภทสังคมนิยมของผู้มีทุนชนิดต่าง ๆ ประเภทสังคมนิยมของวรรณะไร้สมบัติ สังคมนิยมเพื่อฝัน สังคมนิยมวิทยาศาสตร์เป็นต้น ทศนะสังคมนิยมแต่ละประเภทและแต่ละสาขาก็ย่อมมีความขัดแย้งระหว่างกัน บางครั้งถึงขนาดเข่นชกโต้แย้งกันรุนแรง ปัญหาที่ควรพิจารณาคือ ชนิดใดเป็นไปถูกต้องตามกฎหมายชาติอันเป็นกฎที่นำมาใช้แก่นมนุษย์ชาติได้ แม้กระนั้นก็มีปัญหาเกี่ยวกับสภาพของแต่ละสังคมว่าจากสภาพที่กำลังเป็นอยู่นั้นจะเปลี่ยนระบบสังคมจากระบบเดิมเข้าสู่ระบบสังคมนิยมได้ทันทีที่ทันใดหรือจะต้องดำเนินเป็นขั้น ๆ ไป เพื่อมิให้เกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจส่วนรวมของสังคม ผมขอให้ท่านใช้เวลาศึกษาค้นคว้าว่าระบบใดเป็นประชาธิปไตยทางเศรษฐกิจเพื่อความไพบูลย์ของมวลราษฎรหรือประชาชน

ตามที่ผมเสนอวิธีใช้ความคิดในปัญหาระบบประชาธิปไตยต่าง ๆ แล้วนั้นเกี่ยวกับอนาคตของประเทศไทยที่ทุกชนชาติปัจจุบันนี้ซึ่งรวมกันอยู่เป็นอาณาจักรไทยอันหนึ่งอันเดียวกัน แต่ระหว่างนี้ได้มีปัญหาก่อกวนซึ่งท่านทั้งหลายย่อมได้ยินได้ฟังจากข่าวของรัฐบาลไทยเองถึงเรื่องที่มีชนชาติส่วนน้อย อาทิ คนไทยเชื้อชาติมลายูในภาคใต้ที่มีขบวนการเคลื่อนไหวที่จะแยกตนออกจากประเทศไทย ข่าวนี้เราไม่ควรมองข้ามไปเสีย ก็ควรสนใจพิจารณาอุประบบของสังคมให้เหมาะสมที่สามารถรวมชนชาติส่วนน้อยต่าง ๆ เข้าร่วมอยู่ในอาณาจักรไทยตลอดไป

ปัญหาที่ผมได้เคยส่งบทความมาให้ที่ชุมนุมชาวธรรมศาสตร์
 ในอังกฤษเมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ ซึ่งชุมนุมนั้นได้นำลงพิมพ์
 ในวารสาร ๑๕ สิงหาคม ๒๕๑๕ ของชุมนุมนั้นแล้ว คือบทความ
 ว่าด้วย “ข้อสังเกตเกี่ยวกับเอกภาพของชาติกับประชาธิปไตย”
 ซึ่งหลายท่านคงได้อ่านแล้ว ถ้าท่านผู้ใดยังไม่ได้อ่าน แต่สนใจใน
 ปัญหาสำคัญนี้ก็ขอให้หาโอกาสอ่านด้วย จะได้ช่วยกันคิดปัญหาด้วยความ
 ความเป็นธรรม ใจความของบทความนั้นก็อยู่ที่ว่าการรักปิตุภูมิท้องถิ่น
 (Local Patriotism) ของชนชาติส่วนน้อยในประเทศต่างๆ นั้นยังไม่
 อาจหมดสิ้นไปได้ภายในเวลาสั้นๆ แม้ในประเทศอังกฤษเองชนชาติ
 ไอร์แลนด์เหนือที่รวมอยู่ในสหราชอาณาจักรมาเป็นเวลากว่า ๘๐๐ ปี
 แล้วก็ยังมีความตื้นตันที่จะแยกตนจากสหราชอาณาจักร ผมได้ยกตัว
 อย่างแคว้นเวลส์ ตัวอย่างของนอร์เวย์ที่แยกตนจากสวีเดน เบลเยียม
 ที่แยกตนจากเนเธอร์แลนด์ ประวัติศาสตร์ของอาณาจักรไทยซึ่งรวม
 ชนชาติต่างๆ หลายชนชาติได้มากเป็นอาณาจักรใหญ่กว่าเมื่อครั้งสมัย
 อยุธยานักประมาณเมื่อ ๒๐๐ ปีเป็นต้นมา เจ้าผู้ครองนครองค์สุดท้าย
 ในภาคพายัพซึ่งเป็นประมุขของชนชาติส่วนน้อยนั้นก็เพิ่งหมดสิ้นไป
 ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ ราชหรือสุลต่านต่างๆ ก็ชนชาติส่วนน้อย
 เชื้อชาติมลายูในภาคใต้องค์สุดท้ายก็เพิ่งหมดสิ้นไปเมื่อปลายสงคราม
 โลกครั้งที่ ๒ ภายหลังที่ชุมนุมชาวธรรมศาสตร์ในอังกฤษได้ตีพิมพ์
 บทความนั้นของผมแล้ว ผมได้อ่านบทความของ พ.ต.อ. กำปนาท
 จินตวิโรจน์ ในวารสาร ต.ม.ร.ก. รุ่น ๒ ฉบับ ๓ มีนาคม ๒๕๑๖ ได้

ทราบความเพิ่มเติมเกี่ยวกับขบวนการแยกดินแดนของคนเชื้อชาติ
 มลายูที่เป็นพวกนิยมเชื้อสายราชาหรือสุลต่านเดิมของตน พวกนิยม
 สาธารณรัฐ พวกนิยมคอมมิวนิสต์ เมื่อไม่นานมานี้บรรณาธิการสังคม-
 ศาสตร์ปริทัศน์และสมาคมนักเรียนไทยในประเทศฝรั่งเศสได้ขออนุ-
 ญาให้นำบทความของผมไปลงพิมพ์ ผมหวังว่าท่านทั้งหลายคงจะให้
 ความสนใจต่อเอกภาพของชาติไทยและช่วยกันคิดที่จะมีให้เอกภาพ
 ของชาติต้องสลายไปโดยใช้เวลาศึกษาคตรองว่า วิธีใช้อำนาจปราบ
ปรามพวกคิดแยกดินแดนเพียงวิธีเดียวนั้น มีตัวอย่างประเทศใดใน
ปัจจุบันบ้างที่รักษาเอกภาพของชาตินั้นไว้ได้อย่างราบรื่น และวิธี
โบราณที่ให้ทุกคนชาติในสังคมถือพระศาสนาองค์เดียวก็นั้น เรา
เห็นแล้วว่าชนชาติต่าง ๆ ทนถือพระพุทธรองค์เดียวก็นึก นับถือ
พระเยซูองค์เดียวก็นึก นับถือพระมเหษีองค์เดียวก็นึก คน
ไม่สามารถรวมกันเป็นเอกภาพได้ ดังนั้นจึงควรพิจารณาว่าถึงเวลาหรือ
ยังที่จะไม่สายเกินไปในการใช้วิธีรักษาเอกภาพของชาติไทยจากราก-
ฐานที่แท้จริงของสังคมโดยสถาปนาระบบประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ทั้ง
ทางเศรษฐกิจ การเมือง ทักษะสังคม อันเป็นรูปสังคมที่เหมาะสมเพื่อ
ให้ทุกคนชาติเห็นว่าระบบนี้ให้ความผาสุกในความเป็นอยู่แท้จริงของ
เขาได้ พวกเขาก็จะเต็มใจร่วมกับชนชาติไทยคงอยู่เป็นอาณาจักรอัน
เดียวกันตลอดไป

ผมขอจบปาฐกถาโดยสังเขปเพียงเท่านี้.

ข้อสังเกตเกี่ยวกับ

“เอกภาพของชาติกับประชาธิปไตย”

ตามที่คณะผู้จัดงานชุมนุมประจำปี ๒๕๑๕ ของชาวธรรมศาสตร์ในสหราชอาณาจักร ได้ขอให้ข้าพเจ้าเขียนบทความลงในหนังสือที่ระลึกนั้น ข้าพเจ้าจึงขอรวบรวมข้อสังเกตเกี่ยวกับเอกภาพของชาติกับประชาธิปไตย ซึ่งนักศึกษาในต่างประเทศบางคนได้เคยถามมา ข้าพเจ้าหวังว่าผู้อ่านที่อยู่ในสหราชอาณาจักรที่ทราบข่าวเป็นประจำเกี่ยวกับเรื่องนี้คงจะได้ช่วยกันสังเกตต่อไป

๑. ปัจจุบันนี้ข้าพเจ้าเป็นประจำเกี่ยวกับการต่อสู้ระหว่างราษฎรฝ่ายถือศาสนาคริสต์นิกายคาทอลิกกับฝ่ายถือนิกายโปรเทสแตนต์ในไอร์แลนด์เหนือ และในปี ค.ศ. ๑๙๖๕ ก็ข้าพเจ้าแพร่ไปเกือบทั่วโลกถึงการที่ชาวเวสต์สวอนหนึ่งพยายามต่อต้านการสถาปนาเจ้าฟ้าชาร์ลส์เป็นเจ้าแห่งเวลส์

ทั้งนี้เป็นที่น่าสังเกตว่าไอร์แลนด์เหนือซึ่งเคยร่วมกับไอร์แลนด์ใต้ (EIRE) เกราะชนนี้ ได้ร่วมอยู่ในสหราชอาณาจักรซึ่งมีพระราชาธิบดีเป็นประมุขมาเป็นเวลาประมาณ ๘๐๐ ปีแล้วก็มีบุคคลส่วนหนึ่งรักปิตุภูมิท้องถิ่น (Local Patriotism) มีความรักศาสนานิกายของตนโดยเฉพาะ แคว้นเวลส์ที่อยู่ภายใต้ราชบัลลังก์อังกฤษกว่า ๔๐๐ ปี ซึ่งมีมกุฎราชกุมารแห่งราชวงศ์อังกฤษดำรงพระอิสริยยศเป็นเจ้าแห่งเวลส์ แต่ชาวเวสต์สวอนก็ยังมีความรักปิตุภูมิท้องถิ่นซึ่งไม่ยอมรับนับถือเจ้าแห่งเวลส์เป็นสัญลักษณ์แห่งเอกภาพของชาติ

คานาดาซึ่งเป็นชาติในเครือจักรภพอังกฤษ ได้ยอมรับนับถือ พระราชาธิบดี (หรือพระราชินีนาถ) อังกฤษเป็นสัญลักษณ์แห่ง เอกภาพของชาติซึ่งประกอบด้วยคนเชื้อชาติอังกฤษและฝรั่งเศส ภาษา ฝรั่งเศสซึ่งเป็นภาษาของชนส่วนน้อยในคานาดาเป็นภาษาทางราชการ เคียงคู่กันไปกับภาษาอังกฤษของชนส่วนข้างมาก เมื่อพระเจ้าเอ็ดเวิร์ดที่ ๖ และต่อมาพระนางเจ้าเอลิซาเบธที่ ๒ ได้เสด็จไปคานาดาทรงทำพิธี เปโตรรัฐสภานัน ทั้งสองพระองค์ทรงมีพระราชดำรัสเป็นภาษาฝรั่งเศส แม้กระนั้นก็ดี มีข่าวแพร่ออกมาว่า บางครั้งพลเมืองเชื้อชาติฝรั่งเศส จำนวนไม่น้อยในคานาดาทำการแสดงกำลังตนรันทะแยกตนจาก สหภาพ

ชาวนอร์เวย์ซึ่งมีภาษาในตระกูลแสกนดิเนเวียนเดียวกับสวีเดน จะมีผิดเพี้ยนกันบ้างก็ไม่มากนัก เปรียบเหมือนภาษาไทยกับภาษาลาว นอร์เวย์เคยรวมเป็นชาติเดียวกับสวีเดนเมื่อก่อน ค.ศ. ๑๕๐๕ โดยมี พระราชาธิบดีแห่งราชวงศ์ Bernadotte เป็นสัญลักษณ์แห่งความสามัคคี ของชาติ ชาวนอร์เวย์กนิบถือพระราชาธิบดีแห่งราชวงศ์นั้นเป็นอย่างมาก เมื่อครั้งที่ข้าพเจ้าศึกษาอยู่ในประเทศฝรั่งเศส (๑๙๒๐—๑๙๒๗) นั้น มีชาวนอร์เวย์ที่เคยอยู่ในขบวนการต่อสู้เพื่อแยกตนจากสวีเดนเมื่อ ค.ศ. ๑๕๐๕ เล่าว่า ขณะต่อสู้อยู่นั้นเขาได้ร้องเพลงสรรเสริญพระ- บารมีราชวงศ์ Bernadotte เพราะพวกเขานิบัติราชวงศ์นั้นซึ่งแม่กษัตริย์ องค์แรกเป็นคนฝรั่งเศสพระนาม Jean Bernadotte เคยเป็นจอมพลของ

นโปเลียนที่ ๑ แต่ต่อมาพระราชลัทธิ ๑๓ แห่งสวีเดนได้ทรงรับเป็น
 ราชโอรสบุญธรรมแล้ว ได้สืบสันตติวงศ์ เมื่อ ค.ศ. ๑๘๑๘ กษัตริย์
 ทุกพระองค์แห่งราชวงศ์นี้ได้ให้ความเป็นธรรมเนียมแก่พสกนิกรนอร์เวย์และ
 สวีเดนเป็นอย่างดีที่สุด แต่รัฐบาลสวีเดนในสมัยนั้นไม่ปฏิบัติให้เป็น
 ที่พอใจของชาวนอร์เวย์ พวกเขายังต่อสู้เพื่อปลุกตนออกมาตั้งเป็นชาติ
 เกราชต่างหาก และสภาผู้แทนของชาวนอร์เวย์ก็ได้มีมติอัญเชิญเจ้า
 แห่งราชวงศ์ Bernadotte องค์หนึ่งขึ้นครองราชสมบัติเป็นพระราชาธิบดี
 ของนอร์เวย์ แต่เจ้าแห่งราชวงศ์นั้นได้ทรงปฏิเสธ ชาวนอร์เวย์จึงมี
 ประชามติอัญเชิญเจ้าคาร์ลแห่งเดนมาร์กขึ้นครองราชในพระปรมาภิไธย
 “พระเจ้าฮากอนที่ ๗” ทั้งนี้แสดงว่าการที่นอร์เวย์แยกจากสวีเดน
 นั้นมิใช่เพราะไม่เคารพพระราชวงศ์ Bernadotte แต่เป็นเพราะรัฐบาล
 สวีเดนในสมัยนั้นไม่ปฏิบัติให้เป็นที่พอใจของชาวนอร์เวย์ พระราชา
 ธิบดีสวีเดนจึงไม่อาจทรงช่วยเอกภาพได้

เบลเยียมซึ่งประกอบไปด้วยพลเมืองเชื้อชาติเฟลมิช (พูดภาษา
 เฟลมิช คล้าย ๆ ภาษาดัชต์) ประมาณ ๕๕.๓ เปอร์เซ็นต์ของพลเมือง
 ทั้งหมด เชื้อชาติวัลลูน (พูดภาษาฝรั่งเศส แต่มีคำเฉพาะบ้าง)
 ประมาณ ๓๒.๔ เปอร์เซ็นต์ของพลเมืองทั้งหมด เชื้อชาติเยอรมัน
 ประมาณ .๐๖ เปอร์เซ็นต์ของพลเมืองทั้งหมด พูดได้ทั้งภาษาเฟลมิช
 และภาษาฝรั่งเศสประมาณ ๑๑.๓ เปอร์เซ็นต์ของพลเมืองทั้งหมด เมื่อ
 ก่อน ค.ศ. ๑๘๓๐ เบลเยียมอยู่ในอาณาจักรเนเธอร์แลนด์ซึ่งมีพระราชา
 ธิบดีแห่งราชวงศ์ Orange - Nassau เป็นประมุขซึ่งได้ทรงให้ความเป็น

กรรมแก่พสกนิกรทุกเชื้อชาติของพระองค์ แต่ใน ค.ศ. ๑๘๓๐ คน
 เชื้อชาติต่าง ๆ ในเบลเยียมตั้งกล่าวข้างบนก็ทำการปฏิวัติแยกตนออก
 จากเนเธอร์แลนด์แล้วสมัชชาแห่งชาติมีมติเลือกเจ้าชายเลโอโพลด์
 แห่งราชวงศ์ Saxe-Cobourg (ราชวงศ์หนึ่งในประเทศเยอรมัน) ขึ้นเป็น
 พระราชาธิบดีและมีเจ้าในราชวงศ์สืบสันตติวงศ์ต่อมาจนทุกวันนี้
 ส่วนเอกภาพของชาติในเบลเยียมระหว่างคนเชื้อชาติต่าง ๆ นั้นมีวิ
 การหลายอย่างที่น่าสนใจ

การรักปิตุภูมิท้องถิ่นมิได้หมดไปง่ายๆ และยังประกอบด้วย
 ท้องถิ่นมีศาสนาต่างกันหรือศาสนาเดียวกันแต่มีกายต่างกันกับพล
 เมืองส่วนข้างมากของชาติที่รวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันแล้ว การรัก
 ปิตุภูมิท้องถิ่นยังคงลึกซึ้ง

๒. ขอให้เราพิจารณากลุ่มขนาดใหญ่ซึ่งมีสภาพในองค์การ
 สหประชาชาติ ก็จะพบว่าแต่ละชาติประกอบขึ้นด้วยการรวมชนหลาย
 เชื้อชาติเข้าเป็นชาติเดียวกัน บางเชื้อชาติที่เข้าร่วมอยู่เป็นเวลานาน
 หลายสิบหรือหลายร้อยศตวรรษแล้วก็หมดร่องรอยที่แสดงเชื้อชาติ
 เฉพาะของตน บางเชื้อชาติที่เข้าร่วมอยู่ไม่นานก็ยังมีร่องรอยแห่งเช
 ชาติของตนอยู่มากบ้างน้อยบ้างตามกาละ เช่น สำเนียงพูดแปร่งจาก
 ชนส่วนข้างมาก และยังมีภาษาท้องถิ่นของตน เช่นชาวแคว้นเวลส์ใน
 สหราชอาณาจักร และในท้องถิ่นของประเทศไทยซึ่งคนสัญชาติไทย
 ในท้องถิ่นนั้นๆ พูดไทยไม่ได้ หรือบางคนพูดไทยได้ แต่แปร่งมากจน

คนไทยภาคกลางเข้าใจยาก หรือเรียนหนังสือไทยพูดไทยได้แล้วพูดไทยกับข้าราชการหรือคนไทยในท้องถิ่น ส่วนภายในคนที่ท้องถิ่นก็ชอบพูดภาษาท้องถิ่นหรือสำเนียงตามท้องถิ่นของตน อันแสดงถึงรวบรอบแห่งความแตกต่างในเชื้อชาติหรือเชื้อท้องถิ่นโดยเฉพาะ

ยิ่งกว่านั้น บางแคว้นบางเขตภายในชาติยังแสดงสัญลักษณ์ว่ามีเจ้าของตนโดยเฉพาะแม้เป็นเพียงในนาม เช่น จ้าวแห่งแคว้นเวลส์ ดังกล่าวแล้ว และแม้คนเวลส์โดยทั่วไปจะพูดภาษาอังกฤษ ส่วนในประเทศไทยนั้น เจ้าผู้ครองนครและราชาแห่งรัฐต่างๆ ยังมีอยู่ภายหลังอิวัตน์ พ.ศ. ๒๔๗๕ เช่น เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่ถึงแก่พิราลัยประมาณ ๖ ปีภายหลังอิวัตน์นั้น เจ้าผู้ครองลำพูนถึงแก่พิราลัยในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง พระยาพิพิธ ราชแห่งยะหริ่งและพระยาภูดาราชแห่งระแงงสิ้นชีพราว ๆ ปลายสงครามโลกครั้งที่สอง หรือภายหลังนั้นไม่นาน พระเจ้ามหาพรหมสุรธาดาซึ่งทรงศักดิ์เป็นพระเจ้าน่านนั้นพิราลัยราว ๆ พ.ศ. ๒๔๗๔ ราชแห่งสาขบุรีสันชีพราว ๆ พ.ศ. ๒๔๗๓

ขอให้เรากันคิดว่าถึงเหตุที่ชนเชื้อชาติต่าง ๆ และกลุ่มชนที่มีลักษณะเป็นชาติเล็กน้อยอยู่ก่อนแล้วเข้าร่วมกับชาติที่ใหญ่กว่าเป็นชาติเดียวกันนั้นเพราะเหตุใดแล้วจึงจะพิจารณาปัญหาการรักษาเอกภาพของชาติไว้ให้ได้

ในตอนปลายระบบปฏิรูปสหการนั้นได้เริ่มมีระบบทาสโดยผู้ที่เป็นหัวหน้าของสังคมหนึ่งไปคร่าเอาคนของอีกสังคมหนึ่งมาใช้งาน

อย่างสัตว์พาหนะ สังคมที่ซับซ้อนมากก็มากเป็นกำลังใจมนุษย์
 สังคมที่อ่อนแอกว่า สังคมนั้นก็ขยายใหญ่โตขึ้นทุกที ครั้นต่อมาเมื่อ
 สังคมทางศาสนาได้พัฒนาไปเป็นสังคมศักดินาหรือสังคมส่วนสูงหัวหน้า
 สังคมได้รับยกย่องเป็นเจ้าใหญ่มีอิทธิพลมากขึ้นทุกทีนี้ ก็ยังถือว่า
 ทดินและสรรพสิ่งทั้งหลายรวมทั้งคนและสัตว์เป็นทรัพย์สินของตน
 ดังปรากฏในกฎหมาย “ตราสามดวง” ตั้งแต่กรุงศรีอยุธยาว่า
 “ที่ดินทั้งหลายในแคว้นกรุงศรีอยุธยาเป็นของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
 โดยพระบรมเดชานุภาพ” ส่วนศาสนันถือว่าเป็นทรัพย์สินหนึ่งใน
 จำพวกทรัพย์สินที่เรียกว่า “วิญญานทรัพย์” การรวมชาติเล็กน้อย
 เข้ากับชาติที่มากกว่านั้นเป็นไปโดยวิธีที่ชาติที่มากกว่าทำการ
 โจมตีรบพุ่งเอามาเป็นวิเศษสำคัญ รบลงไปในวิธีคุกคามให้ชาติที่
 เล็กกว่าเกรงขามยอมมาเป็นเมืองขึ้นส่งส่วยหรือบรรณาการเป็นคราวๆ
 ในยุโรปยังมีวิธี การเอาแคว้นที่อยู่ใต้อำนาจของชาติใหญ่กว่านั้นเป็น
 สันติหรือเป็นของขวัญให้แก่คู่บ่าวสาวที่สมรสกัน วิธีรวมชาติต่างๆ
 เข้าเป็นชาติหนึ่งชาติเดียวกันเช่นวิธีระบอบศักดินานี้ ราษฎรของชาติ
 ที่ถูกรวมกับชาติใหญ่ไม่มีเสียงเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบด้วย คือสุด
 แท้แต่หัวหน้าที่ของตน

ดังนั้นในความรู้สึกรวมของราษฎรจึงยังมีการรักปิตุภูมิที่อยู่มา
 บางน้อยบางตามความชำนาญแห่งการรวมเป็นเอกภาพเดียวกันกับชาติ
 ที่มา
 วมอำนาจเหนือ

๓. เมื่อกลุ่มต่างๆ ภายในชาติหนึ่งๆ ยังมีจิตสำนึกรักปิตุภูมิ
ท้องถิ่นของแต่ละกลุ่มชนอยู่ซึ่งอาจเบาบางเพราะกาลล่วงเลยมาหลาย-
สิบหลายร้อยศตวรรษ และอาจเหนียวแน่นถ้าการรวมกับชาติอื่นเพิ่ง
ไม่กี่ชั่วคนและเหนียวแน่นยิ่งจนถ้าท้องถิ่นๆ มีภาษาพูดของตนโดย
เฉพาะต่างกับภาษาของชนชาติส่วนข้างมาก และถ้ามีทั้งภาษาและ
ศาสนาที่แตกต่างกับชนส่วนข้างมากของชาติก็ยิ่งเหนียวแน่นมาก ซึ่ง
ถ้าเราจะติดตามข่าวการต่อสู้ภายในชาติหนึ่งๆ ในโลกนี้ก็จะพบว่า
หลายชาติที่ประสบปัญหาการรักษาความเป็นเอกภาพของชาติ

ในประเทศไทยเรานั้น ข่าวสารทางราชการที่เปิดเผยแล้วซึ่ง
หนังสือพิมพ์บางฉบับได้นำลงเกี่ยวกับการต่อสู้ทางอาวุธในประเทศ-
ไทยนั้น ซึ่งมีทั้งฝ่ายที่ไม่ปรากฏว่าต้องการแยกดินแดนไทยออกเป็นอีก
รัฐหนึ่ง เช่นเมื่อประมาณไม่กี่เดือนมานี้ ทางราชการแถลงใจความว่า
มีคนไทยเชื้อชาติมลายูเป็นลูกชายของทวนกู โมหะยิดดินที่สืบเชื้อสาย
จากราชแห่งปัตตานีได้เป็นหัวหน้าทำการต่อสู้เพื่อแยกดินแดนส่วน
หน่งทางบักย์ได้ ตั้งขึ้นเป็นรัฐอิสระหรือรวมเป็นสหพันธรัฐกับรัฐต่างๆ
แห่งมลายาตะวันออก ถ้าเราถอยหลังไปพิจารณาข่าวภายหลังรัฐประหาร
ในประเทศไทยในปี ค.ศ. ๑๙๔๑ ก็เคยมีคดีที่รัฐบาลสมัยนั้นได้จับกุม
อดีตผู้แทนราษฎรชาวอิสานหลายคนมาฟ้องศาลฐานกบฏแยกดินแดน
ศาลพิจารณาแล้วไม่มีมูลความจริงจึงตัดสินยกฟ้อง แต่ถ้าถอยหลังไป
อ่านประวัติศาสตร์รัชกาลที่ ๓ ซึ่งเป็นเวลา ๑๕๐ ปีมานี้ก็จะทราบว่

เจ้าอนุแห่งเวียงจันทร์ซึ่งสืบสายจากพระราชบิดาแห่งกรุงศรีสัตนา-
คนหุตได้ทำการยึดดินแดนอีสานเพื่อเอาไปรวมกับดินแดนลาว พน
อาณาจักรศรีสัตนาคนหุตขึ้นมาอีก

ในรัชกาลที่ ๕ มีกรณี “ตบฏบ๋า” ในภาคอีสาน กรณีเงี้ยว
ในภาคพายัพ กรณีราชานแห่งปัตตาน์ขออำิตุลกาเดซึ่งถูกย้ายไปกักตัว
อยู่พิษณุโลก แต่เมื่อได้โปรดเกล้าให้กลับปัตตาน์แล้วก็คิดแยกดิน-
แดนออก ในสมัยรัชกาลที่ ๖ จึงส่งทหารรักษาวังจากนครศรีธรรมราช
ไปปราบ แต่อำิตุลกาเดหนีไปลี้ภัยในกลันตันแล้วต่อมาได้ตาย ณ ที่
นั้น ส่วนทนายท ขอ ตวนกู โมหะยิดดินนั้น ภายหลังอภิวฒน์ พ.ศ.
๒๔๗๕ ได้เข้ามากรุงเทพฯ แสดงความจำนงขออยู่ร่วมในสยามต่อไป
เพราะเห็นว่าสยามมีระบบรัฐธรรมนูญเป็นที่พอใจแล้ว แต่ในระหว่าง
สงครามโลกครั้งที่ ๒ ได้เกิดลอบเดินทางไปถึงอินเดียของอังกฤษ เสรี
ไทยคนหนึ่งได้เล่าให้ข้าพเจ้าฟังว่า ที่กรุงเดลีมีชาวอังกฤษกลุ่มหนึ่ง
เลียงเป็นเกียรติแก่ตวนกูผู้หนึ่งและดื่มให้พรว่า “Long Live the King of
Pattani” ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ เมื่อสยามได้กลับมามีประชา
ธิปไตยสมบูรณ์อีก ตวนกูผู้หนึ่งแสดงภักดีต่อสยาม แต่ภายหลังรัฐ
ประหาร พ.ศ. ๒๔๙๐ เกิดกรณีศาสนาอิสลามปัตตาน์บางคนถูกตำรวจ
จับแล้วหายตัวไปโดยมีผู้รู้เห็นว่าถูกเอาตัวไปถ่วงทะเลตาย ตวนกูผู้
หนึ่งไม่เคยยอมกลับมาเมืองไทยโดยตั้งถิ่นฐานถาวรอยู่ในกลันตัน

แม้ว่ารัฐบาลของตวนกูอำิตุลราห์มันและอำิตุลราชักแห่งมา-
เลเชียจะได้แถลงว่า ไม่ต้องการเอาดินแดนไทยที่มชนเชื้อชาติมลายู

เป็นส่วนมากไปรวมกับมาเลเซีย ซึ่งข้าพเจ้าก็เชื่อว่าท่านทั้งสองมีเจตน
บริสุทธิ์เช่นนั้น แต่มีข้อที่น่าสังเกตสำหรับทนายแห่งอดีตราชบางคน
ได้ไปอาศัยอยู่ในรัฐตะวันออกแห่งมาเลเซีย บางคนอยู่อย่างสงบแต่
บางคนเคลื่อนไหว โดยมีผู้ให้ความเห็นว่าสุดตื้นหรือราชาแห่งรัฐต่างๆ
ที่เคยรวมอยู่กับไทยในอดีต เช่น เกดาคี (ไทรบุรี) ปลิศ กลันตัน
ตรังกานู นั้นได้รับเลือกเป็นพระราชธิบดีหรือรองพระราชบิดองค์ละ
๕ ปีมาแล้วตามระบบปกครองของสหพันธรัฐมาเลเซีย

สมัยที่วิทยุกรมประชาสัมพันธ์ไทยได้ตอบกับวิทยุพนมเปญ
อย่างรุนแรงเรื่องเขตแดนนั้น วิทยุพนมเปญเคยอ้างว่าเขมรปัจจุบันก็
เป็นทนายของขอมที่เขาเรียกตัวเองว่า “**ขะแมร์**” และอ้างว่ามีคน
เขมรอยู่ในไทยบริเวณติดต่อกับกัมพูชาที่พูดได้แต่ภาษาเขมรหรือพูด
ภาษาเขมรและไทยประมาณ ๒ ล้าน ๕ แสนคน เขาได้เรียกร้องให้คน
เชื้อชาติเขมรนับถือกษัตริย์เขมร

เรื่องต่างๆ ข้างบนนี้เราต้องสังเกตไว้เพื่อหาทางที่ถูกต้องบ่ง-
กันมิให้เรื่องขยายตัวไป เพื่อรักษาความเป็นเอกภาพของชาติไว้

๔. ขอให้เราศึกษาวิธีการต่างๆ ที่ประเทศต่างๆ รักษา
เอกภาพไว้คือ

๔.๑ วิธีอังกฤษ สวีเดน เนเธอร์แลนด์ ดังที่ได้ยกเป็น
อุทาหรณ์ในข้อ ๑ นั้นก็จะเห็นได้ว่ามิใช่ความผิดของพระราชบิดที่
รักษาความเป็นเอกภาพของชาติไว้ไม่ได้ แต่เป็นเพราะความรักปิตุภูมิ

ท้องถิ่นอย่างแรงกล้าของกลุ่มชนในท้องถิ่นเอง และที่สำคัญคือรัฐบาลของชนส่วนข้างมากในชาตินั้น ๆ ไม่คำนึงให้เพียงพอถึงความรู้สึกรักปิตุภูมิท้องถิ่นของแต่ละกลุ่มชนว่ามีมากมายเหนียวแน่นขนาดไหน ผลจึงบังเกิดขึ้นตามธรรมชาติแห่งการรักปิตุภูมิท้องถิ่น

๔.๒ วิธืเผด็จการแบบนาซีหรือฟาสซิสต์หรือมิลิแทริสต์ ซึ่งเป็นไปได้ชั่วคราว เช่นฮิตเลอร์ใช้กำลังรวมคนออสเตรียที่เป็นเชื้อชาติเยอรมันเข้ากับอาณาจักรเยอรมันครั้งที่ ๓ ก็ไม่ทำให้ชาวออสเตรียหมดความรักปิตุภูมิท้องถิ่นของตนไปได้ จึงได้คนร่นตลอดมาเพื่อต้งเป็นชาติเอกเทศจากเยอรมัน มุสโสลินีใช้วิธีบังคับให้ชนในดินแดนที่โอนมาเป็นของตนภายหลังสงครามโลกครั้งที่ ๑ อาทิส่วนหนึ่งของแคว้นตีโรล ซึ่งพลเมืองเป็นเชื้อชาติเยอรมันนั้นต้องเรียนหนังสืออิตาเลียนและพูดภาษาอิตาเลียน ชาวตีโรลคนหนึ่งซึ่งเป็นเพื่อนข้าพเจ้าในมหาวิทยาลัยปารีสเล่าให้ข้าพเจ้าฟังว่าเวลากลางวันชาวตีโรลต้องพูดภาษาอิตาเลียน แต่ตอนกลางคืนบิดประตูป้านแล้วพูดภาษาเยอรมันภายในครอบครัวซึ่งทำให้เขาเบื่อกับงานสำราญใจยิ่งนัก พวกลัทธิตหารญ่บู๊นเมื่อเอาดินแดนภาคอีสานของจีน (แมนจูเรีย) ตั้งเป็นรัฐแมนจูจะชนโดยรวมหลายเชื้อชาติในเขตนั้นเช่นแมนจูและบางส่วนของมองโกล เกาหลี ฮั่น (จีน) ฯลฯ แล้วเอาอดีตจักรพรรดิจีน “ปยี” เป็นจักรพรรดิแห่งรัฐใหม่เพื่อเป็นสัญลักษณ์แห่งเอกภาพ แต่ก็ไม่สามาริ์ทำลายจิตใจรักปิตุภูมิท้องถิ่นของชนชาติต่างๆ ในเขตนั้นได้ แม้แต่ชนชาติแมนจูเองก็ต่อต้านจักรพรรดิปยี ดังปรากฏในคำวิจารณ์ตนเองของคนผู้หนึ่งแล้ว

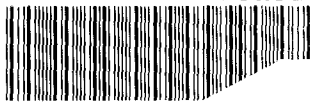
๔.๓ วิธีสวิตเซอร์แลนด์ซึ่งพลเมืองประกอบด้วยชนชาติพูดภาษาฝรั่งเศส เยอรมัน อิตาลี โดยแยกออกเป็นแขวงๆ (Canton) ซึ่งแต่ละแขวงมีสิทธิปกครองตนเอง ใช้ภาษาของตนเอง แล้วรวมกันเป็นสมาพันธรัฐ มีรัฐบาลกลางเดียวกัน ก็ไม่ปรากฏว่ามีชนชาติใดในสวิตเซอร์แลนด์คนไหนปลุกตนออกมาตั้งเป็นชาติเอกเทศต่างหาก

๔.๔ วิธีประชาธิปไตยตามหลักที่ประธานาธิบดีลินคอล์นให้ไว้คือการปกครองโดย “**รัฐบาลของราษฎร โดยราษฎร เพื่อราษฎร**” ถ้าทำตามนี้ได้จริงเอกภาพของชาติก็เป็น “**เอกภาพของราษฎร โดยราษฎร เพื่อราษฎร**” เป็นความเต็มใจของราษฎรเองที่รักษาเอกภาพของชาติจึงเป็นการรักษาเอกภาพของชาติให้มั่นคงได้ วิธีประชาธิปไตยดังกล่าวนี้เป็นการนำไปสู่รากฐานแห่งจิตสำนึกของมนุษย์ที่จะให้มีความรู้สึกในการต้องการเอกภาพของชาติ แม้จะตั้งต้นจากโครงร่างเบอบนของสังคมก่อน คือมีระบบการเมืองดังกล่าวนี้แล้ว รัฐบาลแห่งระบบนั้นก็ดำเนินแก้ไขสมมุติฐานของสังคมคือสภาพเศรษฐกิจให้ราษฎรทั่วหน้ามีความกินดีอยู่ดีทั่วกัน ราษฎรก็ย่อมเห็นคุณประโยชน์ที่ตนได้รับในการรักษาเอกภาพกับชนชาติต่างๆ ที่รวมกันเข้าเป็นชาติอันหนึ่งอันเดียวกัน

การรักษาเอกภาพของชาติโดยอาศัยทางจิตที่ปราศจากรากฐานทางเศรษฐกิจและการเมืองประชาธิปไตยของราษฎรก็เท่ากับอาศัยการลอยไปลอยมาในอากาศซึ่งอาจหล่นลงไปสู่เวลาศนอกพิภพ มนุษย์อยู่

ได้ด้วยกรมเจ้าชัยดำรงชีพและมีระบบการเมืองประชาธิปไตยให้สิทธิมนุษยชน ผู้ที่อาศัยสภาพทางจิตโดยไม่กังวลถึงสภาพทางเศรษฐกิจก็เพราะเขาเองมีความสมบูรณ์หรือมีพอกินพอใช้^๑ในทางเศรษฐกิจอยู่แล้ว แต่คนส่วนมากที่ยังขาดปัจจัยดำรงชีพอยู่นั้นย่อมมีจิตในทางค้นคว้าหาชีวิตปัจจัยในทางที่ชอบพร้อมด้วยสิทธิมนุษยชน พวกเขาจึงถือสภาพจิตอย่างเดียวตามการโฆษณาไปได้เพียงชั่วคราว แต่เมื่อรอกอขยผลแห่งวิธีนั้นชั่วกาลหนึ่งแล้วไม่เห็นผลว่าได้ช่วยความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจและสิทธิมนุษยชนของเขาแล้ว เขาก็อาจไปถือสภาพทางจิตชนิดอื่นที่เขาเห็นว่าอาจช่วยความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจและสิทธิมนุษยชนของเขาได้ดีกว่าก็เป็นได้ นักปราชญ์ผู้หนึ่งกล่าวว่าความคิดของคนเจ้าของคฤหาสน์ต่างกับคนที่อยู่กระท่อม

วิไล วัฒนวงศ์

3 1379 007

กำหนดส่ง

21. ธค. 2532

23. ต.ย. 42

18. ธค. 2545

18. ธค. 2545

พิมพ์ที่โรงพิมพ์สตีลเวทซ์

ช่างที่ทำการ ป.ท. หน้าพระลาน กรุงเทพมหานคร โทร. ๒๒๓๗๔๒
 เอิบทิพย์ วิชัยลักษณ์ เจ้าของ ผู้จัดการ และผู้พิมพ์โฆษณา ๒๕๑๖

พิมพ์โรงพิมพ์นิติเวช

ช่างที่ทำการ ป.ท. หน้าพระลาน กรุงเทพมหานคร โทร. ๒๒๓๗๔๒
เอิบทิพย์ วิชัยลักษณ์ เจ้าของ ผู้จัดการ และผู้พิมพ์โฆษณา ๒๕๑๖